

Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat
Forfatningskommissionen | The Constitutional Commission

2021

Arctic Circle Assembly pillugu Ataatsimeersuarneq Pisunik nalunaarusiaq

Erika Nielsen Baadh

Inatsit tunngaviusussaq pillugu
isumalioqatigiissitat allattoqarfiat
01-10-2021

Imai

Aallarniut	2
Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitanit peqataatitsineq	3
Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnerup ingerlanerani aaqqissukkat	4
Aaqqissuussineq ammasoq	4
Aaqqissuussineq matoqqasoq	12
Angusat pingaarnerit	18
Ilangussat	19
Ilangussaq 1: Aaqqissuussinermi ammasumi seqersitat	19
Appendix 2: Deliberative Poll – A Public Consultation on the Revision of the Icelandic Constitution.....	27

Aallarniut

Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarneq, Issittumi nunat tamalaat katersuuttarnerisa annersarisaat, inunnit 2000-init ikinnerunngitsunit nunanillu 60-init amerlanerusunit peqataaffigineqartoq, Issittup inuinit tunngasunik sukumiisumik eqqartuiffiusarpoq. Ukioq manna Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarneq oktobarip ulluisa 14-ianiit 17-iannit ingerlavoq Inatsillu tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat ilaasortanik immikkut ittumik toqqakkanik pingasunik, Allattoqarfimmi atorfilittanik marlunnik, peqataatitaqarput. Ataatsimeersuarnermut peqataaneq suliataq eqqarsaatigalugit assut pissarsiaqarfiuvoq kiisalu Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat eqqarsaatigalugit iluatsitsiviulluarpoq ataatsimeersuarnerup saniatigut Isumalioqatigiissitat tamanut ammasumik immikkut aaqqissuussisimammata assut ornigarneqarluartumik, kiisalu Islandimi tunngaviusumik inatsisiliornermut peqataasimasut malunnaateqarluartut peqataaffigisaannik paasisaqarfiulluortumik oqalliffiusimammata.

Ukioq manna ataatsimeersuarnerup peqataaffigineqarnerani suliassaq qitiulluinnartoq tassaasimavoq aaqqissuussinerit marlujusut ilisimasariaqakkanik pissarsivigilluassallugit inatsisip tunngaviusussap allannialeqqaarneranut atatillugu piareersarnermi isumassarsianik pitsaasunik pissarsiviusinnaasunik.

Sulianik nalunaarusiaq manna aaqqissuussinernit marluusunit tamanit pissarsianik pingaarnersiuilluni saqqummiiviussaaq.

Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumasioqatigiissitanit peqataatitsineq

Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumasioqatigiissitani immikkut toqqagaallutik ilaasortat, kiisalu Allattoqarfiimmi sulisut, ataatsimeersuarnermut peqataapput Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat siulittaasuata, Ineqi Kielsenip, kiisalu siulittaasup tulliata, Kuupik Kleistip namminneerlutik peqataasinnaannginnerannik pissuteqartumik.

Immikkut ilaasortaaitat pingasut isumalioqatigiissitat sinnerlugit peqataapput, taamalu Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumasioqatigiissitani suleqatigiissitat pingasuut tamarnik peqataatitaqarput: Pisinnaatitaaffiit Pisussaaffiillu pillugit suleqatigiissitamut toqqagaq, Sara Olsvig, Nunanut allanut Sillimaniarnermullu Suleqatigiissitamut ilaasortaq, Inuuteq Holm Olsen, kiisalu Naalakkersueriaatsit pillugit Suleqatigiissitamut ilaasortaq, Skúli Magnusson, Allattoqarfiimiillu Allattoqarfiup pisortaa, Maliina Junge Jørgensen, kiisalu paasissutissiinermut aqutsisoq Pipaluk Egede Poulsen, peqataapput.

Allattoqarfiup suliassaa tassaavoq ataatsimeersuarnermut peqataasut aaqqissussallugit, ataqatigiissaassallugit kiisalu katersuutsissallugit taamaaliornikkut aaqqissukkani marluusuni ilisimasassat imarisaallu pingaarutillit katersorneqarsinnaaniassammata. Immikkut ilaasortaaitat aaqqissuussinerni marlunni saqqummiussipput ingerlatsisuullutillu. Eqqaangitsoortariaqanngilaq aaqqissuussinerni marluusuni tamani, tassa avammut attaveqarnermut pilersaarutip saniatigut, toqqammavissat immikkut illuinnartumik isumalioqatigiissitat siulittaasuannit pilersinneqarsimmammata Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnerup ingerlanneqarnissaa sioqqullugu.

Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnerup ingerlanerani aaqqissuussinerit

Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarneq tassaavoq Issittup siuninissaa pillugu suleqatigiinneq oqaloqatigiinnissarlu qitiutillugit nunat tamalaat attaveqatigiiffigisartagaasa annersarisaat. Issittumi Ataatsimeersuarnerup ataani Suliaqarfissanut Isumalioqatigiissitat qassiit sulipput, taakkununga ilaapput Issittumi Suliniarnissamut Siunnersuisoqatigiiffik taaguutilik "Kalaallit Nunaat Issittumi". Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat Suliniarnissamut Siunnersuisoqatigiinnit pisortatigoortumik qaaqquneqarput, taassumalu Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat kajumissaarpaat Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsiseqarnikkut siunissaa pillugu aaqqinniagassat pingaarnarpaat pillugit oqallinnermik ammaaqqullugu. Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat Suliniuteqarnissamut Isumalioqatigiissitat qaaqqusissutaat akuersarpaat periarfissarlu atorluarlugu immikkut qaaqqusaannarnit peqataaffigineqarsinnaasumik aaqqissuussipput tunngaviusunik inatsisiliornermut tunngassuteqartuni immikkut ilisimasalinnik katersortitsinissaq pingaarnertullugu siunertaralugu.

Tassalu Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnermi pisut aaqqissuussinernut pingaarnernut marluinnut avinneqarsimapput: tassa aaqqissuussineq ammasoq kiisalu aaqqissuussineq immikkut qaaqqusaannarnut ammatitaasoq. Immikkoortumi matumani aaqqissuussinerit tamarmik sammineqassapput.

Aaqqissuussineq ammasoq

Aaqqissuussineq ammasoq katersuunnerup ulluani siullermi oktobarip ulluisa 14-ianni 2021-mi ingerlanneqarpoq. Aaqqissuussineq ammasuummat isumalioqatigiissitap siuliuttaasua

seqersittakkanik siuoorluni nassiussisimavoq¹. Sara Olsvig aamma Inuuteq Holm Olsen aaqqissuussinermik taassuminnga ingerlatsisuupput taavalu Inatsit tunngaviussaq pillugu Isumalioqatigiissitat oqaluttuassartaannik aallarniuteqarput kiisalu Inatsit tunngaviussaq pillugu Isumalioqatigiissitat ilaasortaam tamakkerlugit naatsumik oqaluttuaralugit. Tusarnaartunut oqaatigineqarportaaq isumalioqatigiissitani sulineq ilaasortat suliffiisa suliaasalu pingaarnert avataasigut ingerlanneqarmat.

Kingorna Inatsit tunngaviussaq pillugu Isumalioqatigiissitat aaqqissugaanerat oqaluttuarineqarpoq, isumalioqatigiissitanut suliassarititaasut pingaarnersaannik issuaneq sioqqullugu suleqatigiissitat pingaasuusut tamarmik saqqummiunneqarfigisaannik, suliassarititarlu qitiusoq taanna tassaavoq Kalaallit Nunaanni kulturi, oqaatsit, kinaassuserlu toqqammavigalugit oqartussaaqatigiinnikkut akuerisaasumik inatsisinik tunngaveqarluni inatsisissap allaqqaarneqarnera pingaarnepaajussasoq. Tamatuma kingorna kalaallit oqaasii taaguutillu nutaat ilaatigut ajornartorsiutaasinnaasartut erseqqissarneqarput, soorlu assersuutigalugu inuiaqatigiit qinigaasalu nunamik aqutsinerat, kalaallisut kunngitsuuffimmik oqaasertaqartinneqartoq.

Isumalioqatigiissitanut suliassarititaasut eqqarsaatigalugit erseqqissanngitsoorneqarsinnaangilaq suliassarititaasunut **ilaanngimmat**: Kalaallit Nunaata namminersulivinnissaanut Isumalioqatigiissitat isummernissaat, aamma naalagaaffinngornissaq pillugu innuttaasunik taasisitsinissaq suliassarititaasunut ilaanngilaq.

Tamatuma saniatigut tusarnaartunut erseqqissarneqarpoq innuttaassuseq soorunami Isumalioqatigiissitat eqqartussammassuk, kisiannili kikkut kalaaliunersut kalaaliussusermillu misigineq aalajangerniagassaannut sumilluunniit ilaanngimmnat.

Isumalioqatigiissitat sammisanik ilarpassui amerlasuunik allaaserisartaqartunik ilaallu suli allaqqaarneqartunik suli oqallimmata immikkut ilaasortat marluusut taamaallaat sammisat ilaannaannik tamanut ammasumik saqqummiisinnaapput, maluginiaqquneqarporlu isummat saqqummiunneqartut ilaat inuit namminneq isumagimmatigik, Isumalioqatigiissitallu pisortitatigoortumik politikianut ilaanngimmata. Aammattaaq oqaatigineqarpoq inatsisip tunngaviussap allaqqaarneqarnissaanik oqallinnermi isumaliutigisassat eqqarsaatigalugit ilisimasassat immikkut ittut pisariaqartinneqartillugit immikkut ilisimasallit ilaannikkooriarluni atorineqartarmata.

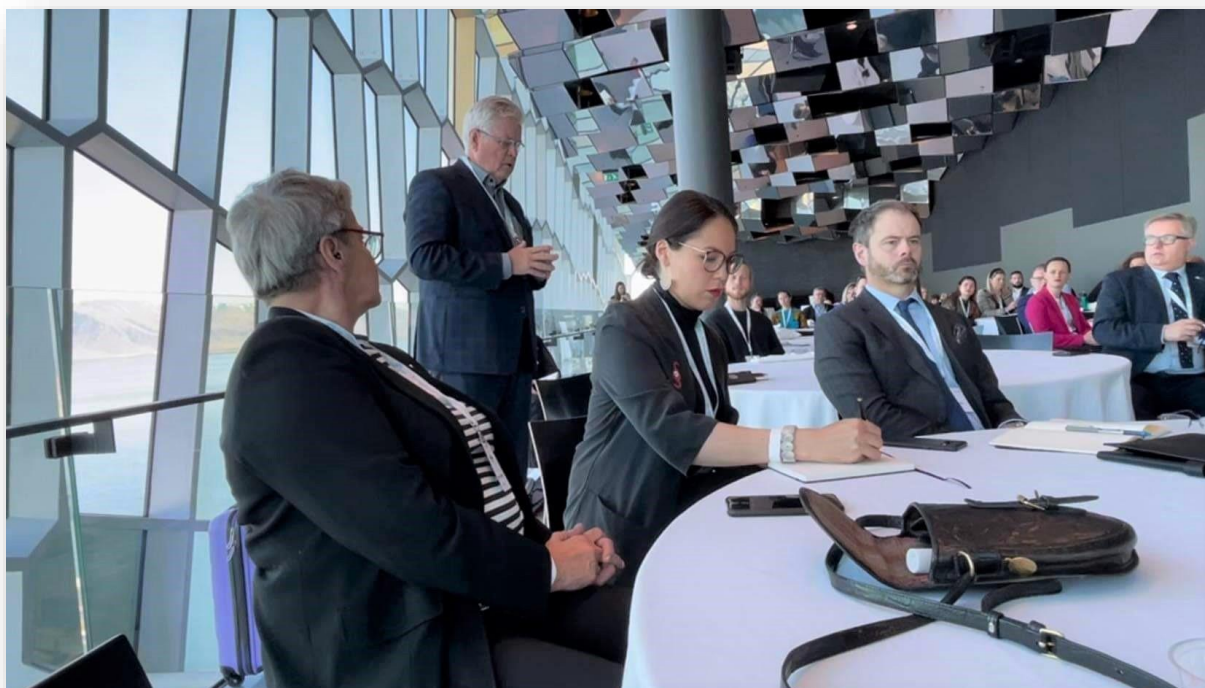
Kiisalu oqaatigineqarpoq suleqatigiissitat pingasuusut suliaat kingusinnerpaamik 2022-imi decembarimi inatsisip tunngaviussamut missingiummik, inatsimmut nassuiaatinik, allaaserisanik tunuliaqutaasunik oqaaseqaatinillu ilallugu Naalakkersuisunut tunniussinermik inerineqartussaasasut.

¹ Seqersittakkat Ilaanngussaq 1-itut ilanngunneqarput.

Tamatuma apersuisoqarpoq apeqqutillu akineqartarlutik. Tusarnaartunit apeqqutit sammisallu saqqummiunneqartut tassaapput:

- Stéfan Stéfansson Islandip nunanut allanut naalakkersuisoqarfianneersoq:

Inatsisip tunngaviusussap missingiusiorneqarnerani pinngortitap pisuussutaanut tunngasut qanoq iliorniarpisigit? Kalaallit Nunaanni pinngortitaq pisuussutilerujussuuvoq. Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissit pinngortitap pisuussutaanik atuineq qanoq aaqqinniarniarpaat kiisalu isummanik toqqammaviusunik sunik tunngaveqassappat? Tamanna tusarusuttorujussuvara, tassami uaguttaaq Islandimi taama ittorpianik ajornartorsiuteqarpugut, inatsisittalu tunngaviusup nutarternera massakkut missingiusiorniarsaraarput, iluatsissaguttalu sammisaq pingaarutilik ilaasussaavoq tassami suliareqqaarnerani ilaasimangimmat. Taamaammat, inatsisini tunngaviusussani pinngortitap pisuussutai kiisalu nunamut piginnittussaaneq ilanngutissavisigit. Taamaaliornianngikkussi ilisimaannassavarsi tamanna qaninnerusumi ungasinnerusumiluunniit ajornartorsiuterujussuanngussammat.

Immikkut ilaasortaatitanit pingaarutillit eqqaaneqarput, tassa inuiaqatigiit ataatsimut piginnittuusarnerat illuatungaani inuit ataasiakkaat piginnittuusarnerat tunngasut aammalu nunami pisuussutaanillu atuisinnaatitaanerit, taakkulumi tassaapput isumalioqatigiissitani eqqartugaasut,

tamannalumi ukiumi aggersumi sukumiinerujussuarmik eqqartorneqartariaqarput tassami Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffiitut tunngaviulluinnartunut ilaannerat pissutigalugu. Aamma politikikikut aaqqiissutissamik nassaarniarnerup ajornakusuussusia eqqaaneqarpoq, eqqartugarlu taanna oqaluuserineqartariaqarpoq, taamaammallu Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitani suli aaqqinniagassaassalluni. Immikkut ilaasortaatanittaap tikkuarneqarpoq missingiusiaq Naalakkersuisunut tunniunneqartussaammat, siunertaammallu missingiusiap nutaaliaallunilu siumut isigiffiunissaa, immaqalu avatangiisinik aammalu inunnik ataasiakkaanik eqqartuiffiusinnaassagunaruni, tassami pisuussutit uumassusillit uumaatsullu Kalaallit Nunaannut pingaarutilerujussuummata. Kalaallit Nunaanni nunaminertanik inuit massakut piginnittuusinnaannginnerat, tamatumalu Isumalioqatigiissitani eqqartorneqarnera, erseqqissarneqarpoq. Naggasiullugu oqaatigineqarpoq tamanna pillugu suli inerniliisoqarsimannngimmat, kisiannili isumalioqatigiissitat tamanna eqqumaffigilluarmassuk.

- Glen Page, SustainaMetrixi pisortaanerusoq:

“2008-mi Ecuadorip Tunngaviusumik Inatsisertik allannngortippaat pinngortitallu pisinnaatitaafeqarnera atuutilersillugu. Periaatsit allat qanoq annertutigisumik misissorpisigit, pingaartumik pinngortitap pisinnaatitaaffii kiisalu inuit pisinnaatitaaffii aammalu / imaluunniit illuatungaani Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii?”

Immikkut ilaasortaatitat akippit oqarlutik Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat Allattoqarfiat nunanik allanik taakkulu tunngaviusumik inatsisaannik annertuumik misissuereersimasoq, isumalioqatigiissitallu ilaasortaasa ilisimasat taakku atortuaannaraat. Aammattaaq ersersinneqarpoq suleqatigiissitat pingasuusut nunanit naalagaaffinnillu allanit misilittakkanik atuinissartik avaqqussinnaanngikkaat naalagaaffiit allat inatsisiminnik tunngaviusunik qanoq aaqqissuisimanagerat takujumallugu, pingaartumik nunat tunngaviusumik inatsisissaminnik suliaqarnerminni allaasumik suleriaaseqarsimasut eqqarsaatigalugit.

Inuttut nammineq isummersuutaanerusoq eqqarsaatigalugu inuiaqatigiit kalaallit nunat allamiut ingerlatseriaasiannik taama tunngaveqartigitillugit, Kalaallit Nunaanni tunngaviusumik inatsiliornerup ajornakusuussusia immikkut ilaasortaatitap Sara Olsvigip oqaatigaa. Ingerlatseriaatsiminit taama ittumit nuna kaanngarniarnissaa nutaarluinnarmillu suliaqarniarsarinissaa suliassaavoq angisuupilorujussuaq, ilaatigullu periaatsit nutaarluinnaat nassaariniarneqartariaqartassapput Kalaallit Nunaata sorpassuartigut immikkuullarissuunera pissutigalugu.

- Brendan O'Hara, Tuluit Nunaanni Scottish National Party sinnerlugu inatsisartunut ilaasortaq:

"Kalaallit Nunaata tunngaviusunik inatsisiliorniarnera nunani sunilunniit namminersortunngorniartuni assorsuaq oqallisaavoq, Scotlandilu taakkununna ilaavoq. Kunngaqarfimmut Danmarkimut qanoq atassuteqarneri pillugu aperisinnaanerpasi? Kiisalu, aporfissarsiortitsipat tapersersuippallunniit? Kiisalu aappaagu inatsisartussinnut sunniussariumaakkassinnut oqartussaaqataajumaarpat?"

Immikkut ilaasortaaitat Namminersorneq pillugu Inatsit 2009-meersaq tikkuarpaat, tassanimi Danmarkip Kalaallillu Nunaata qanoq ataqatigiinnerat inatsisikkut tassuuna aalajangersarneqarpoq, inatsillu taanna Inatsisartunit akuerisaasimalluni. Tamatuma kingorna Namminersorneq pillugu Inatsimmi namminersulivinnissamut tunngasoq eqqaaneqarpoq, taannalu naaportorlugu nuna tamakkerlugu taasititsisoqarnerani amerlanerussuteqartut namminersulivinnissamut akuersippata namminersulivinneq pillugu isumaqatigiinniarnert aallartittussaapput.

Tamatumuunakkut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni Namminersorneq pillugu isumaqatigiissut erseqqilluinnarpoq. Aamma oqaatigineqarpoq tamanna pissutigerpiarlugu tunngaviusumik inatsisissamut missingersuusiortnerup saniatigut inatsisissamut nassuiaasioqarpoq qanoq pingaaruteqartigisoq; Namminersorneq pillugu Inatsimmut 2009-imeersumut nassuiaammi oqaatigineqarpoq Kalaallit Nunaat iluarisaminik tunngaviusumik inatsisissamut missingiusiorsinnaasoq siunissami atugassaminik. "Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissamut missingiusiorsinnaaneranut missingiusiorsinnaannginneranullunniit danskit politikkerii apeqququtillineri tamaasa taama iliornissatsinnut kiffaanngissuseqartitaanerput tamatigut oqaatigisariaqartarparput.", immikkut ilaasortaaitaq Sara Olsvig oqarpoq

- Rachael Johnstone, Ilisimatusarfimmi professori:

Siunissami Kalaallit Nunaat namminersulivikkuni inatsisissaanik tunngaviusunik siumut isigisunik missingiusiortneri pillugu apeqququtissaqarpunga. Inuit kiisalu nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit immikkut ilisimasaliugassi, paaserusuppara europamiut angerfigeqatigiissutaat ilissi ukiuni 17-ini atortuutissimasarsi, tassa malittarisassat uumassusilittut ittoq, illuatungaani Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii tigulluarpallaarsimangilasi. Immaqa Kalaallit Nunaanni kulturi eqqarsaatigalugu tulluarpallaanngikkaluarpoq, nunat tamalaat akornanni atortussiat tamakku soorlu Europamiut angerfigeqatigiissutaata Tunngaviusumik inatsisiliortnermut ilaatinneqarnissaat pillugu sunik peqataatitserusunnarsusi immaqa oqaasertalilaarsinnaagaluarparsi"

Immikkut ilaasortaatitat oqaatigaat tunngaviusumik inatsisissap missingiusiorneqarnerani oqaasertaasa aalajangersimasut eqqortuullutillu oqimaatigiissuunissaat pingaartorujussuannngortussaasoq, kingorna inatsisinngortinnerani pinnani. Tunngaviusumik inatsisissap missingiusiorneqarnerani Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa atuutilersinneqarnerata oqimaaqqatigiissaarneqarnissaa immikkut ilaasortaatitanit erseqqilluinnartumik tikkuarneqarpoq. Oqaatigineqarportaaq Nunat inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii aamma tassaammata inuit pisinnaatitaaffii, immikkoortullu taakku tamarmik akunnerminni pingaarnersuqanngimmata. Naggataatigugut erseqqissarneqarpoq attarmoorluni pisinnaatitaaffiit, Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii kiisalu inuit ataasiakkaat pisinnaatitaaffii, isumalioqatigiissitanut ilaasortat akornanni oqaluuserissallugit soqutiginarsinnaagaluqisut taamaattorli suliassaq taanna oqitsuinnaanaviannngitsoq.

- Peter Weiss, Islands Universitetscenterimi pisortaq:

“Oqaatigaarsi inatsisit tunngaviusut allat soorunami misissorisi. Taamaattorli nunat suli amerlaneroqisut isiginialissavaasi isiginialereersimanngikkunissi nunat inoqqaavisa naalagaaffiattut siullerpaajullusi tunngaviusumik inatsiseqaleratarsinnaagassi. Silarsuarmioqatigiinnit isiginiarneqarneri eqqumaffigivisiuk? Ilissinnut sunniuteqarpa?”

Immikkut ilaasortaatitat akipput oqarlutik silarsuarmioqatigiinnit maluginiarluarneqarnertik isumalioqatigiissit ilisimalluaraat. Aammattaq Namminersornerup eqqunneqarnerani ilumut Kalaallit Nunaat Nunap Inoqqaavisa pisinnaatitaaffiini 2009-imi EMRIP ataatsimiititsinerata kingorna atuutilersitsisimanersoq sulii oqaluuserineqarmat immikkut ilaasortaatitat ilisimalluaraat, tassami taamani Kalaallit Nunaanni naalakkersuisut siulittaasorisat oqarpoq UNDRIP-ip atortuulersinneqarnissaa Kalaallit Nunaata ingerlaavartumik sulissutigissagaa.

Taamaamat Namminersornerup eqqunneqarneraniilli Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa tigussaasumik atuutilerineqarnissat eqqartorneqartaannarpoq. Oqallinnerli tamanna ingerlaavarpoq tassami Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit ilaat nunap inoqqaavisut imminnut isigisarput, allalli taamaannatik. Taamaattorli oqaatigineqaqqippoq naggueqatigiinnut Inunnut ilaasutut misigissuseq pillugu isumalioqatigiissit aalajangiiniartussaannimmata, kisiannili naalagaaffimmi namminersortumi oqartussaaqatigiinnermik tunngaveqarluni inuit ataasiakkaat attarmoortullu pisinnaatitaaffiisa inatsisitigut illersorneqarnissat Isumalioqatigiissit suliassarimmassuk.

Naggasiullugu oqaatigineqarpoq Kalaallit Nunaanni kulturit, oqaatsit inuillu immikkoortut pingasuijummata: avanersuarmi Inughuit, Tunumi Iivit kiisalu Kitaamiut. Kitaamiut oqaasii pisortatigoortumik oqaasiupput. Taamaamat pissutsit soorlu kulturitigut oqaatsitigullu pisinnaatitaaffiit, inuiaat assigiinningsut Kalaallit Nunaanni inuusutut assigiimmik periarfissaqartitaanissat ilanngullugit Isumalioqatigiissitanit oqaluuserineqarput. Pissutsit pingaarutilit tamakku oqaluuserineqarnerat Isumalioqatigiissit nangissavaat.

- Nunanut allanut Ministereqarfimmit sulisoq:

“Tunngaviusumik inatsisissap missingiusiorneqarnerani Kalaallit Nunaanni inuit nalinginnaasut qanoq ilillugit peqataatippisigit? Oqarputit ilaanneeriarlusi immikkut ilisimasalinnik nunanit allaneersunik suleqateqartartusi misilittagaallu tusarniartarisi, kisiannili inuiaqatigiinnik qanoq peqataatitsivisi? Isumasioqatigiinnernik assigisaannilluunniit ingerlatsisarpisi?”

Immikkut ilaasortaatitat nassuiaapput Covid-19 pissutigalugu isumalioqatigiissit Kalaallit Nunaanni angalaarnissaminnut sulii periarfissaqarsimangitsut, kiisalu Suliniarnermut Isumalioqatigiissit qaaqusunerat pissutigalugu Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnermut peqataajartorsimallutik. Kiisalu oqaatigineqarpoq tunngaviusumik inatsisissaq missingiusiorneqarsimaleriarpat innuttaasunik peqataatitsisoqalerumaartooq.

Tusarnaartutaaq oqaluttuunneqarput immikkut ilaasortaatitat Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnermi islandimiunit immikkut ilisimasalinnit peqataaffigineqartumik innuttaasunik peqataatitsinerup tusarniaanerullu qanoq ingerlanissat pillugu Oqallitsinermut peqataajumaartut, tassami peqataatitsineq isumalioqatigiissit suliassaminni pingaarutilittut isigimmassuk. Aammattaarli saqqummiunneqarpoq paasissutissat pissarsiarineqaqqammersut naapertorlugit

isumalioqatigiissitanut Suliassarititaasut allannguuteqarsimapput, tamannali pillugu pisortatigoortumik ilisimatitsissutit sulii utaqqineqarput. Naggataatigut oqaatigineqarpoq 2021-imi aprilimi qinersinerup kingulliup kingornali isumalioqatigiissitat ilaasortassaminnik nutaanik utaqqilersimasut.

Aaqqissuussineq immikkut qaaqqusaannarnit peqataaffigineqartoq

Matoqqasumik ataatsimiinneq oktobarip ulluisa 15-ianni oqallitsitsinertut ingerlanneqarpoq qaaqqusallu kisimik peqataasinnaatitaallutik. Oqallitsitsinerup siunertaa tassaavoq Chatham Housep maleqqusai malillugit ingerlatsissalluni, oqallinnermilu Kalaallit Nunaata siunissami tunngaviusumik inatsisissaata toqqammavissai eqqartorneqassapput misissuataarneqassallutillu kiisalu Islandimi tunngaviusumik inatsiliorneq pillugu islandimiut misilittagaqartut ilisimasallillu nuimasut isumaat tusarneqassasut taakkulu isummersoqatigineqassasut.

Oqallitsitsinermut qaaqquneqarsimasut Islandip Ombudsmandianit Skúli Magnússon peqqissaartumik toqqartorneqarsimapput, taannalu Naalakkersuisoqariaatsit pillugit suleqatigiissitami immikkut ilaasortaatatut peqataavoq.

Matoqqasumik aaqqissuussinermi peqataasut tassaapput:

- Katrin Jakobsdóttir, Islandip ministeriunera
- Steingrimur J. Sigfusson, Altingimi Siulittaasuusimasoq

- Jon Olafson, universititaneersoq, tunngaviusumik inatsisiliornermi innuttaasunik peqataatitsinermut immikkut ilisimasalik.
- Björn Bjarnason, Nunanut allanut naalackersuisuusimasooq kiisalu nunat tamalaat akornanni pissutsinut sillimaniarnermullu tunngasunik immikkut ilisimasalik
- Raghildur Helgadóttir, Universititimi rektori, inatsisinut tunngaviusunut immikkut ilisimasalik
- Skúli Magnússon, Islandimi Ombudsmandi immikkullu ilaasortaataq
- Sara Olsvig, immikkut ilaasortaataq
- Inuuteq Holm Olsen, immikkut ilaasortaataq
- Maliina Junge Jørgensen, Allattoqarfiup pisortaa
- Pipaluk Egede Poulsen, allattoqarfimmi paasissutissiisartooq
- Valerie Hedges, Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnermi nammineq kajumissutsiminik sulisoq

Immikkut ilaasortaatitat qaaqusanut tamanut tikilluaqquusipput oqaatigaluglugu oqallisigineqartut tamarmik Chatham Housep malittarisassai naapertorlugit oqaluuserineqartassasut, tassa peqataasut paasissutissanik pissarsiaminnik atuisinnaatitaassapput, kisiannili oqaaseqartut kikkuuneri

oqaatiginagillu oqaasii issuartassanngilaat. Immikkut ilaasortaatitat aammattaaq aallarniutigalugu oqaatigaat paasisutissat katersorneqartut, immikkut ilisimasat, paasisallu tamarmik, Tunngaviusussamik Inatsisiliornermut Isumalioqatigiissitat ilaasortaasa akornanniinnaq kiisalu Kalaallit Nunaani Naalakkersuisut siulittaasoqarfianit, tunngaviusumik inatsisiliornermut isumalioqatigiissitanut suliassarititaasunik aalajangiisimasumit, taamaallaat atorneqassasut.

Oqallitsitsineq aallarnarlugu immikkut ilaasortaatitat seqersittakkanik ammasumik aaqqissuussinermi atorneqarsimasunittaaq saqqummiinissaat sioqqullugu peqataasut ilisaritinneqarput. Isumalioqatigiissitanut suliassarititaasut tuluttuunngortinneri aaqqissuussineq sioqqullugu peqataasunut tamanut nassiunneqarsimapput, taamalu isumalioqatigiissitat pilersinneqarsimaneranut tunngaviusut anguniakkallu pingaarnerit taamaalillutik ilisimatitsissutigineqarlutik.

Ilisaritsinerup kingorna Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissaminik missingiusiulerneranut tapersersuinerminnik peqataasut ersersitsipput, mianersoqqussutigalla atuutilersinneqarnermi

kingorna assorujussuaq allannngortikkuminaallissasoq. Tamatumunnga assersuutigineqarpoq Islandip tunngaviusumik inatsisaanik tunngaviusunik massakkt allanguiniarnerup ajornakusuussusia, tassami politikkikkut isumaqatigiissutaasimasut naammassinissaat ajornangajalluinnarsimavoq. Aammattaaq Tunngaviusussamik Inatsisiliornermut Isumalioqatigiissitanut suliaasarititaasut ersernerlunnerata isumakuluutigineqarnera ersersinneqarpoq. Kiisalu siunnersuutigineqarpoq tunngaviusumik inatsisit suliarineqarneranni innuttaasunik peqataatitsiniarnermi sukumiisumik innuttaasunut isumasiuisoqassasoq soorlu Islandimi 2019-imi taaamaaliortoqarsimasoq².

Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissami missingiusiornera peqataasunit tapersorsorneqarluarpoq. Islandimi aqqusaarneqarsimasut tunngavigalugit tunngaviusumik inatsisissamik suliaqarneq inuiaqatigiinnut kalaallinut assorsuaq isumalluartitsilissasoq oqaatigineqarpoq. Taamaammatt suliap tunngaviusumik inatsisiliornerinnartut oqaatigineqarnissaa suliamik annikinaarlugu oqaatiginninnerussaaq (missingiutillu piviusunngortinniarnissaa politikkikkut suliaasaavoq immikkut ittoq).

² Public Consultation on the Revision of the Icelandic Constitution – please look further in Appendix #2.

Unneqqarilluni oqaatigineqartoq alla tassaavoq oqartussaaqataatsineq eqqarsaatigalugu assut uggornarmat innuttaasunut tusarniaanerup aammalu tunngaviusumik inatsisissamik missingiusiornerup immikkoortillugit suliarineqarnerat. Innuttaasunit saqqummiussukkat inatsisissatut allaaserisamut ilaatinneqartariaqaralarput, tassami naalagaaffiup namminersortup qanoq naalakkersorneqarnissaa eqqarsaatigalugu tunngaviusumik inatsit toqqammavinnik pingaaruteqarluinnartunik imaqartussaammat. Ilanngullugu nassuiarneqarpoq 2019-imi ukiakkut isumasiuilluni Islandimi taasititsineq innuttaasunik tusarniaanermut assersuutissaammat. Islandimi inatsisit tunngaviusut pillugit oqallinnerit qanoq ingerlasimaneri maluginiaraanni piareersarluarsimanginneq pissutigalugu innuttaasut akornanni avissaartuunnerujussuaq pilersimavoq.

Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnermi kiisalu nunarsuarmioqatigiit akornanni politikimi Kalaallit Nunaata saqqumilaarluarnera immikkut ilisimasallit allat tikkuarpaat. Kalaallit Nunaanni

naalackersuisut siulittaasua eqqaaneqarpoq nunanut killernut attaveqarluarnermik oqarsimanera pillugu. Taassuma paasinninnera naapertorlugu pissutsit massaklutut itsillugit Kalaallit Nunaat namminersortoq nunanik killernik ileqarnerminik allannguingaarnaviannngilaq. Taaamaamat Issittup eqqissisimaffiunissaa qularutigineqarpoq qanittuklut pisut tamatuminna apeqqusiinermik nassataqarmata pissutsillu pilertoqisumik allannguuteqartarmata. Immikkut ilisimasallit oqaatigaat Kalaallit Nunaata NATO-mit illersugaanngimmat pissaanilissuarlu ataasituaq Kalaallit Nunaata illersuisinnaasoq isumannaallisaasinnaasorlu tassaagunarmat USA. NATO-mut attaveqarnerup qanoq ittuussusia aalajangerneqartariaqarpoq naalagaaffiillu attaveqatigiinnerisa akornanni oqaluuserineqartariaqarluni. Tunngaviusumik inatsisiliorniarneq eqqarsaatigalugu oqaatigineqarpoq Isumalioqatigiissitat naammassineqarsinnaanngitsumik suliassinneqarsimasut tassami Suliassarititaasut siammasippallaarlutillu ersernerluppallaarmata. Sammisani annertuuni politikkut isumernissaq pisariaqarpoq, soorlu Kalaallit Nunaat Danmarkip kunneqarfianut ataannarnissaminik kissaateqarnersoq eqqarsaatigalugu (soorlu Island 1918-1944).

Tunngaviusumik inatsisinut immikkut ilisimasallit allat Islandimiut tunngaviusumik inatsisiliorniarnaluarnerata aporfeqartuarnera maluginiarpaat. Innuttaasut inatsisit tunngaviusut nutaat pingaaruteqarnerannik neriuteqarluaraluartut, taamaattoq neriuutit ilaatigut piviusorsiorneq ajorput.

Naggataatigut oqaatigineqarpoq Kalaallit Nunaat tunngaviusumik inatsiseqareermat naak allassimasuunngikkaluamik. Tunngaviusumik inatsisip allassimasup allannguinissamat atorineqarnissaa politikkikkut aalajangigassaavoq, inatsisilerituutut suliassaanani. Tamanna eqqarsaatigalugu politikkikkut aaqqitassat annertuut erseqqilluanngeqaat arlaatigullu innuttaasunut tusarniaassutigisariaqassagunarlutik. Aamma eqqaasitsissutigineqarpoq 1918 sioqqulugu Island namminersortuugaluarluni Danmarkip Kunneqarfianut ilaasimammata taamalu nunanut allanut tunngasutigut Danmarkimik suleqateqarnerminik iluaquteqarluarsimammata. Island taamaalilluni nunanut allanut tunngasutigut sullissinerminik ineriartortitsiartuaarsinnaasimavoq kiisalu sinerissamik nakkutilliinermik annikitsukkuutaarlugu ineriartortitsisinnaasimalluni. 1944-illi kingorna pisut, silarsuarmi pissaanilissuit naalagaaffigisaanni Naalagaaffiup mikisunnguusup nunanut oqartussaassuseqarluinnarnerminik iluaquteqarluarsinnaaneranik takutitsipput. Immikkut ilisimasallituaq maluginiarpaat nunanut oqartussaalluinnarnerup suussusia 1918 sioqqullugu islandimiut paasilluaqqissaarsimannngimmassuk, taavalu nunatut oqartussaassuseqarluinnarnerup qanoq isumaqarneranik paasinnilluarnissamat islandimiut piffissamik atuisariaqarsimammata.

Angusat pingaarnerit

Isumalioqatigiissitat 2021-imi Arctic Circle Assembly Ataatsimeersuarnermut peqataaneranni aaqqissuussani marlunni pissarsiat qassiuupput. Siullermik, Isumalioqatigiissitat sulinerat silarsuarmioqatigiinnut takutinneqarsinnaasimavoq, kiisalu islandimiut immikkut ilisimallit eqqarsaatnik isummanillu atorluarsinnaasunik paarlaasseqatigiiffigineqarsinnaasimallutik. Tunngaviusumik inatsisissap missingiusiorneqarnerani innuttaasunik peqataatitsinissaq ataasiarani eqqaaneqartarpoq. Sulineranut peqataasut suliap ingerlanerani piginnaatitsissutitnik erseqqissunik najoqqutassaqarsinnaaqullugit Suliassarititaasut paatsuugassaannngitsut sukumiisullu pigissallugit pingaaruteqarnerat oqaatigineqarpoq.

Nutaaliamik Kalaallillu Nunaannut naleqqulluinnartumik missingiusiortoqassasoq kajumissaarutigineqarpoq. Kingullertullu Isumalioqatigiissitat kajumissaarneqarput inuit attarmoorlutik pisinnaatitaaffiit kiisalu nunap pinngortitallu pisinnaatitaaffii sukumiiluinnaartumik oqaluusereqqullugit taakku oqaluuserissallugit pingaaruteqarmata inatsisinullu tunngaviusunut ilannguttariaqarmata. Politikkikkut aaqqiinissaq ajornaatsuinnaanaviannngilaq, eqqartugarli taanna isummorsorfigisariaqavippoq taamaammallu Tunngaviusussamik Inatsisiliornermut

Isumalioqatigiissitani aaqqitassatut suliassaalluni. Kalaallit Nunaanni massakut inuit ataasiakkaat nunamik piginnattuusinnaangillat, tamannalu aamma Isumalioqatigiissitani oqaluuserisassanut ilaasariaqarpoq.

Ilanngussat

Ilanngussaq 1: Aaqqissuussinermi ammasumi seqersitat

Inatsit Tunngaviusussaq Pillugu Isumalioqatigiissitat Pisussaaffii

Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni tamat oqartussaaqataanissaannut tunngavissaanik suliaqarneq

Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat
Forfatningskommissionen | The Constitutional Commission

November 2020

Sara Olsvig & Inuteq Holm Olsen
Inatsit Tunngaviusussaq Pillugu
Isumalioqatigiissitani
immikkut ilaasortaatitat

Ullormut oqaluuserisassat:

- Inatsit Tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitaoqaluttuarisaanerailaasortallu
- Inatsit Tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitataaqqissuusaanerat
- Isumalioqatigiissitatsuliassai pingaarnerit
- Apeqqutit Akissutillu

Inatsit tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat
Forfatningskommissionen | The Constitutional Commission

Inatsit Tunngaviususaaq Pillugu Isumalioqatigiissitaaqaluttuarisaanera

- Inatsisartut aalajangerput 21. November 2016 -imi Kalaallit Nunaanni Inatsit Tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiissitat pilersinnissaanut missiliuut piareersarneqassasoq.
- Taamaammat 27. april 2017 Naalackersuisut Isumalioqatigiissitat pilersippaat.

Inatsit Tunngaviususaaq Pillugu Isumalioqatigiissitaaqaluttuarisaanera taanginnera

- Inatsit Tunngaviususaaq Pillugu Isumalioqatigiissitaa allattoqarfia pilersinneqarpoq upernaakkut 2017-imi
- Allattoqarfiup ingerlaavartum ikisumagisassarivaat Isumalioqatigiissitaa kiffartuutissallugit isimasani illutuniorassallugit Inatsit Tunngaviususaaq mut missiliuummut suli arineranni atugassaannik

Inatsit Tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiissitat oqaluttuarisaanerata nanginnera:

- Siunertaasimagaluarpoq suliassat marlunnut avinneqarnissaat:
 - Missiliuut inatsit pioreersuninaleqqusarluguatorsinnaasoq
 - Missiliuut alla siunissami Kalaallit Nunaata namminiilivissappatugassiaq
- Pilersaarut tamanna taamaatiinnarneqarnikuuvoq, maannalu missiliut ataaseq suliarissallugu siunissami Kalaallit Nunaat namminiilivinnissaanut atuuttusaaq.

Inatsit Tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiissitat ilaasortaataitai:

- Inatsit Tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiissitat tallimanik ilaasortaataqarput; partiit innersuussaattoqqagaasutaallaavigalugit, Inatsisartunut qinersinermikingullermi itaallartitaallutik
- Isumalioqatigiissitat maannakkut ilaasortai:
- Ineqi S Kielsen, Siumut (Siulittaasoq)
 - Kuupik V. Kleist, Inuit Ataqatigiit (Siulittaasup tullia)
 - Jens-Erik Kirkegaard, Demokraatit (Suleqatigiissitat Pisinnaatitaaffiit pisussaaffillu pillugit siulittaasuat)
 - Ilaasortaq ataaseq (Parti Naleraq inuttaqanngikkallarpoq)
 - Ilaasortaq ataaseq (Atassut inuttaqanngikkallarpoq) – Isumalioqatigiissitani ilaajunnaarput

Immikkut ilaasortaait:

(taasisinnaatitaangilla)

- Daniel Thorleifsen (Isumalioqatigiissitani immikkut ilaasortaq)
- Rosannguaq Rossen (Isumalioqatigiissitani immikkut ilaasortaq)
- Lida Skifte Lennert (Naalakkersuisuttoqqagaa)
- Mininnguaq Kleist (Naalakkersuisuttoqqagaa)
- Inuuteq H. Olsen (Isumalioqatigiissitani immikkut ilaasortaq)
- Sara Olsvig (Isumalioqatigiissitani immikkut ilaasortaq)
- Skúli Magnússon (Naalakkersuisuttoqqagaa)

* Ilaasortat tamarmik, Immikkullu ilaasortat sulinermi saniatigut Isumalioqatigiissitanisuliaqartarput.

Inatsit Tunngaviusussaq pillugu Isumalioqatigiissitat aaqqissuusaanera

- Isumalioqatigiissitat ukiumut sisamariarlutik nalinginnaasumik ataatsimiittarput
- Suli at suleqatigiissitanut pingasunut agguarneqarnikuupput, ingerlaavartumillu ataatsimiittarlutik:
 - Naalakkersuisaatsit Pillugit Suleqatigiissitat
 - Pisinnaatitaaffiit Pisussaaffillu Pillugit Suleqatigiissitat
 - Nunanut Allanut- Sillimaniarnerlu Pillugit Apeqqutit pillugit Suleqatigiissitat

Isumalioqatigiissitanut suliakkiissut:

....” Tunngaviusumik Inatsissaq pillugu Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata tunngaviusumikinatsisissaamissingersuusiussavaq Kalaallit Nunaata ullormi nammineerluni naalagaaffinngornerani itatuutilertussanngorlugu Tunngaviusumik inatsisissapsiunertaraa, Kalaallit Naalagaafiannut nammineerluni tamakkiisumik oqartussaassuseqartumuᖅ inatsisitigut tamat oqartussaaqataanerannut akuerisatut toqqammavigineqassasoq’...

Suliakkiissutit nanginnera:

...” Tunngaviusumikinatsisissaq kalaallit kulturiannik oqaasiinikkinaassusaannillu tunngaveqartumiksinaakkusersorneqassaaq Kalaallit kulturiaᖅ, kalaallitoqaasii kinaassusaalluakuunerulersitsini arnermitunngavigineqassappuᖅ tassa nunap oqaasii kinaassusaalluakuunerulersitsini arnermitunngavigineqassappuᖅ tassa nunap inoqqaaviniittunngavillit Tunngaviusumilli inatsisissami Kalaallit Nunaata killiffiani nalitsinni inuusut allatullutunuliaqutaqarlutik nunami najugaqartorpassuit eqqarsaatigillu innarneqassappuᖅ....

Kalaallit oqaasii unammillernartuulu:

- Isumalioqatigiissitat annermik kalaallisut oqalullutik sulisarput
- Unammillernarsinnaasarpog kalaallisut oqaatsit nutaat itisilersornissaat oqaasertalersornissaallu itinerusumik.

Inatsit Tunngaviususaaq pillugu uku Isumalioqatigiissitat suliassarinngisai:

- Apeqquserlugu qaqugu Kalaallit Nunaat namminiilivissanersog , imaluunniit apeqquserlugu qaqugu namminiilivinnissaq pissanersog
- Innuttaasunik isumaqatissarsiorneq ingerlatissallugu imaluunniit innuttaasunik taasititsiniaanermut aaqqissuussineq
- Isumalioqatigiissitat naalagaaffimmi innuttaasuseq pillugu oqallissapput taamaattorli Kalaaliunermut misigissuseq imaluunniit kina Kalaaliussanersog **aalajangiiffigisussaannigilaat**

Naalackersuisaatsit Pillugit Suleqatigiissitat ilaatigut makku suliarisarpaat:

- Aqutseriaaseq
- Inatsisartut
- Innuttaasuseq

Pisinnaatitaaffit Pisussaaffillu Pillugit suleqatigiissitap ilaatigut makku suliarisarpaat:

- Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii
- Naligiissitaaneq
- Ilinniartitaaneq
- Upperisarsiornikkut kiffaangissuseqarneq
- Killiliiffiqeqarnani isummersinnaatitaaneq
- Ikinnerussuteqartut pisinnaatitaaffii

Nunanut Allanut Sillimaniarnerlu Pillugit Apeqqutit Pillugit suleqatigiissitap makku suliarisarpaat:

- Nunanut allanut tunngassutillit
- Illersornissaq sillimaniarnerlu
- Pinasuartumik aaqqiineq

Suleqatigiissitat pingasuusut suliaat naammassippata ukuninnga inerniliissapput:

- Inatsit Tunngaviusussamut missiliuut, Inatsit oqaaseqaatai ilanngullugit
- Pappilissat tunuliaqutissanik imallit oqaaseqaatillu

Missiliuut Naalakkersuisunut tunniunneqariarpa,t
aalajangerumaarpaat ingerlariaqqinneq qanoq piumaarnersoq.

Missiliuut tunniunnissaa nut killerititaq: december 2022 .

Inatsit tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiissitat
Forfatningskommissionen | The Constitutional Commission

Qujanaq

Appendix 2: Deliberative Poll – A Public Consultation on the Revision of the Icelandic Constitution

Please click the following link for more info:

https://felagsvisindastofnun-verkefni.hi.is/wp-content/uploads/2020/02/endurskodun_stjornarskrar_en.html